

POLARSIRKEL
RÅDET

Helgelandrådet

Ocean Cluster
HELGELAND

Pressemelding

Dato: 20. desember 2024

Havbruk til havs – en vekstimpuls for Helgeland og Norge

Nærings- og fiskeridepartementet har åpnet for innspill til den overordnede konsekvensvurderingen av havbruk til havs for områdene Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken med fist i dag 20. desember.

Ocean Cluster Helgeland, Polarsirkelrådet og Helgelandrådet har i dag levert et samlet innspill som fremhever betydningen av havbruk til havs som en motor for vekst og verdiskaping, både nasjonalt og regionalt.

Støtte til Trænabanken

Gruppen uttrykker tilfredshet med at det er gjennomført en konsekvensvurdering av Trænabanken utenfor Helgeland. Området fremheves som velegnet for realisering av havbruk til havs i industriell skala. Gruppen oppfordrer departementet til å prioritere Trænabanken i det videre arbeidet og sikre rask tildeling av forhåndstilsagn for å unngå unødvendige forsinkelser.

Samfunnsmessige og industrielle ringvirkninger

Havbruk til havs på Trænabanken har potensial til å skape betydelige ringvirkninger for Helgeland:

Scenarioer fra Menon Economics anslår en årlig verdiskaping på mellom 8 og 20 milliarder kroner, avhengig av produksjonsvolum.

Etableringen kan generere mellom 3 500 og 7 000 årsverk i verdikjeder som fôrproduksjon, smoltanlegg og slakterier.

Investeringer på opp mot 100 milliarder kroner vil bidra til vekst i leverandørindustrien.

Helgelands konkurransefortrinn

Helgeland er allerede en sentral region for norsk havbruksnæring, med et etablert økosystem som dekker hele verdikjeden fra smolt til slakteri. Regionen har dessuten sterke industrimiljøer og kompetanse fra offshoresektoren, som er relevant for utviklingen av havbruk til havs. Siden 2010 har Ocean Cluster Helgeland's medlemmer levert varer og tjenester til offshoreindustrien for over 25 milliarder kroner.

Oppfordring til tydelighet og forutsigbarhet

Gruppen understreker viktigheten av klare tidslinjer og tydelige krav for å legge til rette for trygg og effektiv realisering av havbruk til havs. Dagens utydelighet i prosessene hemmer utvikling og investeringstakt, og det er avgjørende at aktører, leverandørindustri og lokalforvaltning får den forutsigbarheten de trenger for å planlegge.

Samspill mellom havbruk og havvind

Havbruk til havs på Trænabanken gir også muligheter for sameksistens med havvind. Regionen kan dra nytte av synergier mellom disse næringene, som vil styrke Helgelands posisjon som en sentral aktør i det grønne skiftet.

Avsluttende kommentar

“Havbruk til havs utenfor Helgeland kan bli en av de viktigste driverne for bærekraftig vekst i regionen. Med riktig tilrettelegging fra myndighetene har vi en unik mulighet til å realisere dette potensialet og sikre arbeidsplasser og verdiskaping i årene som kommer,” sier Thomas Borgen, klyngeleder i Ocean Cluster Helgeland, Kjell-Idar Juvik, Sekretariatsleder, Polarsirkelrådet og Stig Sørø, Sekretariatsleder, Helgelandsrådet

Kontaktpersoner:

Thomas Borgen, Klyngeleder, Ocean Cluster Helgeland

Kjell-Idar Juvik, Sekretariatsleder, Polarsirkelrådet

Stig Sørø, Sekretariatsleder, Helgelandsrådet

Nærings- og fiskeridepartementet

Postboks 8090 Dep

0032 Oslo

postmottak@nfd.dep.no

Deres referanse: 24/7058

Dato: 20. desember 2024

Innspill til høring av overordnet konsekvensvurdering av havbruk til havs for Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken

Det vises til Nærings- og fiskeridepartementets offentliggjøring av overordnet konsekvensvurdering den 22. oktober 2024 og den åpne invitasjonen til å gi innspill til den gjennomførte konsekvensvurderingen av havområdene Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken.

Vi vil benytte anledningen til komme med et felles innspill fra Ocean Cluster Helgeland, Polarsirkelrådet og Helgelandsrådet, heretter benevnt som «**Gruppen**».

Norsk oppdrettsnæring er avhengig av å ta i bruk nye områder og produksjonsmetoder for å kunne videreutvikle vår verdensledende havbruksnæring. Havbruk til havs representerer et mulig nytt vekstområde for havbruksnæringen både i Norge og globalt, og ferdigstillelsen av den overordnede konsekvensvurderingen for havbruk til havs i Norge er en viktig milepæl i arbeidet med å tilrettelegge for økt vekst og verdiskapning for både Norge som nasjon og Helgeland som region.

Gruppen ønsker å uttrykke støtte til arbeidet med å legge til rette for en bærekraftig havbruksnæring til havs og anerkjenner vurderingens grundighet. Samtidig ønsker vi å fremheve følgende innspill:

1. Gruppen er tilfreds med at det er gjennomført en konsekvensvurdering av Trænabanken utenfor Helgeland for havbruk til havs, og ser frem til den videre tildelings- og realiseringsprosessen av en ny havbruksnæring i åpent hav utenfor Helgeland.
2. Konsekvensvurderingen viser etter Gruppens skjønn at området Trænabanken utenfor Helgeland kan være velegnet for realisering av havbruk til havs i industriell skala. I forlengelsen av dette mener Gruppen at havområdet bør prioriteres i det videre arbeidet, og oppfordrer departementet til å søke gjennomføring av tildeling av forhåndstilsagn så raskt som praktisk mulig uten unødvendige forsinkelser.
3. Gruppen støtter utlysning av tillatelser i den vestlige delen av Trænabanken, hvor risiko kan reduseres gjennom tiltak og hvor det ikke er dokumenterte forekomster av sårbare naturtyper. Dette er et område som også næringsaktører i Nordland har ønsket for etablering av havbruk til havs.
4. Gruppen mener den samfunnsmessige analysen er for generell og mangler en tilstrekkelig kvalitet og dybde til å tydeliggjøre ringvirknings- og verdiskapingspotensialet fra etableringen av havbruk til havs på Trænabanken.
5. Økt tydelighet og forutsigbarhet i prosess frem mot tildeling av forhåndstilsagn vil være avgjørende for å sikre tygg og sikker realisering av havbruk til havs, samt størst mulig ringvirkninger på land for bedrifter og kommuner på Helgeland.
6. Offshorenæringen i Nordland er i sterk vekst og årlig omsetning har økt fra NOK 1 milliard til NOK 2 milliarder siste seks årene¹. Denne industrielle kompetansen er høyst relevant til realiseringen av havbruk til havs og vil kunne gi store synergier til den eksisterende leverandørindustrien i regionen.

Ringvirknings- og verdiskapingspotensialet fra havbruk til havs på Trænabanken

Det har i forbindelse med strategisk konsekvensvurdering av nye områder for havvind til havs blitt levert en fagrapport knyttet til havbruk til havs og havvind². Denne rapporten ble offentliggjort 4. desember 2024 og er utført av Oslo Economics og Sintef Ocean på oppdrag fra NVE. Fagrapporten gir ifølge scenarioanalysen (jf. tabell 2-1 i rapporten) et mulig produksjonspotensial på Trænabanken på mellom 200 000 tonn og 900 000 tonn (avhengig av størrelse på produksjonsområder og avstand til land).

¹ Leverrapporten 2023, KPB, 2024.

<https://www.leverrapporten.no/utvikling-i-leveransene-2023>

² Konsekvenser av havvind for havbruk til havs, Oslo Economics og SINTEF Ocean, 2024.

<https://veiledere.nve.no/media/kqjbbff5q/sku-fagutredning-havbruk-til-havs.pdf>

I forlengelsen av scenarioanalysen fra Oslo Economics og SINTEF Ocean gir Menon Economics verdikjedeanalyse av havbruk til havs³ et godt bilde av ringvirknings- og verdiskapingspotensialet fra et årlig produksjonsvolum mellom 200 000 tonn og 900 000 tonn:

Menons scenarioanalyse anslås en årlig verdiskaping på **14 milliarder kroner** ved en produksjonskapasitet tilsvarende 480 000 tonn årlig produksjon. For Trænabanken og Helgeland innebærer dette:

- Ved **Scenario 1** (900 000 tonn) vil verdiskapingen kunne overstige **20 milliarder kroner**, med betydelig sysselsettingseffekt både i sjø- og landfasen.
- Ved **Scenario 3** (350 000 tonn) vil verdiskapingen ligge på rundt **8–10 milliarder kroner**, med omtrent **3 500 årsverk** i tilknyttede verdikjeder som fôrproduksjon, smoltanlegg og slakterier.

I følge Menon Economics vil en utbygging av et produksjonsvolum tilsvarende ca. 480 000 tonn kreve investeringer opp mot NOK 100 milliarder. Av dette vil omtrent halvparten være tilknyttet deler av verdikjeden som ikke er en del av selve installasjonen til havs. Kombinasjonen av gode forutsetninger med tanke på geografisk nærhet til havarealet på Trænabanken, kompetanse innenfor hele verdikjeden fra smolt til slakteri og et etablert leverandørnettverk setter Helgeland i en unik posisjon for å skape verdiskaping og sysselsetting regionalt.

En etablering av havbruk til havs på Trænabanken vil utvilsomt kunne føre til en betydelig økning i produksjonen av laks i Norge, og være en særdeles viktig vekstimpuls for både havbruksnæringa og leverandørindustrien i Helgelandsregionen. I utredningens hovedtema om *samfunnsmessige virkninger* beskrives dagens verdiskaping i havbruksnæringen, samt korte oppsummeringer av ulike studier om verdiskapingspotensialet for havbruk til havs, herunder den overnevnte rapporten fra Menon Economics. Det er imidlertid en betydelig svakhet i rapporten at det ikke er lagt større vekt på de samfunnsmessige virkningene, herunder regionale ringvirkninger og verdiskapingspotensial fra en slik havbruksaktivitet i industrielt omfang på Trænabanken. I sum fremstår derfor den samfunnsmessige analysen som generell og mangler en tilstrekkelig kvalitet og dybde til å tydeliggjøre ringvirknings- og verdiskapingspotensialet fra etableringen av havbruk til havs på Trænabanken.

Til tross for referanser til potensielle ringvirkninger og verdiskaping, er konsekvensvurderingen for generell og mangler en konkret analyse av regionale effekter knyttet til realiseringen av havbruk til havs på Trænabanken. Dette er en svakhet som bør forbedres i fremtidig utredningsarbeid for å sikre et helhetlig kunnskapsgrunnlag. For Trænabanken og Helgeland spesifikt er dette et kunnskapsgrunnlag som Gruppen i tiden fremover vil jobbe aktivt for å etablere og synliggjøre både regionalt og nasjonalt.

Nordland og Helgeland trenger nye arbeidsplasser som gir grunnlag for vekst. I SSB sin framskriving av befolkningsutvikling mot 2050 er Nordland det eneste fylket i landet som i sitt hovedalternativ (MMM) har en nedgang i befolkningen. Gruppen arbeider aktivt for å sikre at dette scenariet ikke spiller seg ut, og mener at havbruk til havs utenfor Helgeland vil være et av de viktigste aktivitetstiltakene som kan bidra til å sikre fortsatt vekst og utvikling i regionen.

Om Helgeland og Gruppen

³ Verdikjedeanalyse av havbruk til havs, Menon Economics, 2023.

<https://www.menon.no/wp-content/uploads/2023-131-Verdikjedeanalyse-av-havbruk-til-havs.pdf>

Helgeland består av til sammen 19 kommuner med ca. 84,000 innbyggere. Regionen har et allsidig næringsliv og er et av de viktigste enkeltområdene for havbruk i Norge. Havbruksaktiviteten dekker hele verdikjeden fra settefisk, via fôr, service/utstyr, fiskehelsetjenester til slakteriaktivitet. Helgeland er også Nord-Norges tyngdepunkt med hensyn til prosess-, verksteds- og leverandørindustri, grønn kraftproduksjon og ikke minst innenfor landbruk og skogbruk. Olje- og gassnæringen har også en viktig rolle i regionen med lang tradisjon og bred kompetanse innen mange ulike tekniske fagdisipliner.

Polarsirkelrådet og Helgelandsrådet representerer de to politiske samarbeidsorganene for 17 av de 19 kommunene på Helgeland. Havbruksnæringen er en særdeles viktig bidragsyter til lokale arbeidsplasser og verdiskapning for de to rådenes medlemskommuner. Næringen er også gjennom Havbruksfondet en viktig inntektskilde for kommunene i regionen og i 2024 mottok kommunene på Helgeland utbetalinger fra Havbruksfondet på til sammen NOK 307 millioner.

Ocean Cluster Helgeland (OCH) består av 46 leverandørbedrifter og kunnskapsaktører med totalt ca. 2,000 ansatte og en samlet årlig omsetning på ca. NOK 6 milliarder. Fabrikasjon, vedlikehold og modifikasjon, avfallshåndtering og basetjenester er blant de viktigste satsingsområdene for klyngen. Partnerskapet har funnet sammen gjennom petroleumsbransjen, men er sterkt representert i flere næringer som havbruk, maritim sektor og kraft- og prosessindustri. Klyngen posisjonerer seg i det grønne skiftet og arbeider aktivt med elektrifisering og etablering av marine næringsparker til havs på Helgeland.

OCH har i flere år jobbet for å posisjonere seg nettopp inn mot havbruk til havs, da offshorekompetansen som er opparbeidet over en 25-årsperiode i regionen er høyst relevant for denne nye næringen. Siden 2010 har klyngens medlemmer levert varer og tjenester til en verdi av NOK 25 milliarder til offshorenæringen, og i dag besittes det en høy kompetanse på særlig offshorestrukturer som er høyst relevant for bygging, drift og vedlikehold av havbruk til havs-installasjoner i regionen.

Helgeland har et tungt og variert industrimiljø med lang tradisjon og bred kompetanse innen mange ulike tekniske fagdisipliner. I Brønnøysund er det bygd opp et nasjonalt miljø innen transport, samt heliport for nordlige Norskehavet. I Mosjøen er det et betydelig industrimiljø bygd opp rundt Alcoa, i tillegg til ny industri som grønn hydrogenproduksjon under utvikling. Mo i Rana med et mangfold av industri- og teknologibedrifter er det industrielle tyngdepunktet i nord. På Nesna er det skipsverft og dypvannskai hvor det planlegges storstilt produksjonsanlegg for havvindmøller, og ny industripark er under etablering. I Sandnessjøen er det forsynings- og servicebase og flere nasjonale bedrifter med offshorekompetanse, logistikk og service-funksjoner rettet mot olje- og gassindustrien. I tillegg er det verkstedindustri som leverer både offshore og onshore.

Som industriklynge er OCH opptatt av havbruksnæringen med sine store ringvirkninger til industrien, og at også Nordland aktivt kan ta del i utviklingen av en ny havbruksnæring til havs. Klyngens medlemmer besitter kompetanse og kapasitet som ønsker å spille en viktig rolle i utviklingen av leveranser til havbruk til havs.

Gruppen mener at bedrifter innen olje- og gassnæringen, verftsindustrien, service/vedlikehold og teknologi i vår region vil kunne bidra med viktig kompetanse og infrastruktur i betydelige oppdrag ved utbygging av havbruk til havs. Gruppens medlemmer ønsker fra et tidlig stadium å skape effektive leveranse- og gjennomføringsmodeller, i samarbeid med den eksisterende infrastrukturen som eksisterer rundt dagens havbruksnæring i Nordland. Dette vil bidra til både direkte og indirekte

arbeidsplasser knyttet til utvikling av havbruk til havs, og forsterke den grønnblå omstillingen i olje- og gasssektoren på Helgeland og i omkringliggende regioner.

I tillegg mener Gruppen det foreligger spennende muligheter for fremtidens sameksistens til havs i de aktuelle områdene i Nordland som er foreslått for konsekvensutredning. Dette knytter seg særlig til havvind, hvor områdene foreslått for konsekvensutredning for havbruk til havs ligger i umiddelbar nærhet til areal foreslått for flytende havvind i fremtiden.

Tydighet og forutsigbarhet avgjørende for realisering av potensiale på Helgeland

For å sikre en god realisering av havbruk til havs på Trænabanken er det avgjørende med økt tydelighet og forutsigbarhet i prosess frem mot tildeling av forhåndstilsagn. Gruppen har forventning til at ferdigstillelsen av den overordnede konsekvensutredningen for Trænabanken, Frøyabanken Nord og Norskerenna Sør nå omsettes til tydelige ambisjoner og klare tidslinjer for den videre realiseringen av havbruk til havs på norsk sokkel.

Å realisere havbruk til havs vil kreve milliarder i investeringer over lang tid – og modne aktører med tilknyttet verdikjede og leverandørindustri som gis tid og handlingsrom til å være best mulig forberedt på det omfanget som havbruk til havs skal bli. En industri til havs som må produsere flere hundre tusen tonn gjennom hele året for å være lønnsomt blir ikke til over natten. Havinstallasjonene vil ta årevis å designe og bygge, smolten må bestilles (eller kapasiteter etableres) årevis før første utsett og den helhetlige verdikjeden fra rognkorn til tallerken må bygges opp parallelt med realiseringen og oppskaleringen mot helårlig drift til havs.

Realitetene i dag er at det er umulig for både havbruksaktører og tilhørende leverandørindustri å planlegge for realiseringen av havbruk til havs. Tidslinje for selve tildelingsprosessen fremstår uklar, og produksjonsomfanget/-begrensningen av hva man søker å tildele er ukjent. Aktører, leverandørindustri og lokalforvaltning vet ikke hvilke krav og forventninger som stilles. Denne utydeligheten hemmer utvikling og investeringstakten, som igjen negativt påvirker regional verdiskaping. Økt tydelighet og forutsigbarhet i prosess frem mot tildeling av forhåndstilsagn vil være avgjørende for å sikre trygg og sikker realisering av havbruk til havs, samt størst mulig ringvirkninger på land for bedrifter og kommuner på Helgeland.

Thomas Borgen
Klyngeleder
Ocean Cluster Helgeland

Kjell-Idar Juvik
Sekretariatsleder
Polarsirkelrådet

Stig Sørra
Sekretariatsleder
Helgelandsrådet

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift